

ENERGINET

Energinet
Tonne Kjærsvvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
10. marts 2021

Forfatter:
SCR/MNC

NOTAT

REGULERET PRIS VED INDKØB AF SYSTEMYDELSER

Baggrundsnotat og vejledning

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Formål, anvendelsesområde og forvaltningsmæssige bestemmelser	3
2.1 Anvendelsesområde	4
2.2 Hjemmel.....	4
2.3 Ikrafttræden.....	4
3. Baggrund for metoden for reguleret pris for systemydelse.....	5
4. Forklaring af metode for reguleret pris for systemydelse	6
4.1 Gyldighedsområde for reguleret pris.....	6
4.2 Reguleret pris.....	7
4.3 Historisk pris	7
4.4 Metodeovervejelser for fastlæggelse af historisk pris.....	9
<i>Historisk pris – metode 1</i>	10
<i>Historisk pris – metode 2</i>	10
<i>Historisk pris – metode 3</i>	10
<i>Historisk pris – metode 4</i>	10
5. Historiske priser til fastlæggelse af reguleret pris	11
5.1 Historiske priser fra 2019 gældende for 2020	11
6. Omfanget af den nye metode	12
7. Statsstøtte	13
7.1 Hvornår er der tale om statsstøtte	13
7.2 Juridisk vurdering.....	14
8. Fravalgte metoder for reguleret pris for systemydelse	15
8.1 Best New Entrant	15
8.2 Energinet Eltransmissions egne anlæg	16
8.3 Energistyrelsen teknologikatalog.....	16

1. Indledning

Dette notat indeholder vejledende og uddybende beskrivelser af metoden for reguleret pris for systemydelser. Metoden anvendes til betaling for ydelser, når der kun er én virksomhed, der tilbyder den pågældende ydelse.

Metoden træder i kraft, når den er godkendt af Forsyningstilsynet.

Energinet vurderer, at Energinets årlige indkøb af systemydelser, hvor reguleret pris finder anvendelse, vil være begrænset til mellem 0 millioner kroner og 6 millioner kroner. Dette uddybes nærmere i afsnit 6.

Denne vejledning beskriver i afsnit 2 og 3 de forvaltningsmæssige bestemmelser og den lovmæssige baggrund for metodens anvendelse. Herudover begrundes vejledningen i afsnit 4 Energinets valg og gennemgår den anmeldte metode detaljeret. Herunder beskrives processen for metodens tilblivelse og involveringen af markedets aktører.

Afsnit 5 forklarer den historiske pris yderligere og angiver den historiske pris, der vil have potentielt gyldighed i 2021.

Afsnit 6 giver Energinets bud på omfanget af den nye metode og afsnit 7 beskriver Energinets tolkning og vurdering af metoden i forhold til gældende statsstøtteregler.

Afsnit 8 redegør for fravalgte metoder, der har været diskuteret i processen mod den endelige metodeanmeldelse.

2. Formål, anvendelsesområde og forvaltningsmæssige bestemmelser

Energinet skal, ved anskaffelse af energi og andre ydelser til opretholdelse af det fastsatte niveau for elforsyningsikkerhed, anvende markedsbaserede metoder, jf. elforsyningsloven § 27 a, stk. 2.

Med andre ydelser forstås reserver og ydelser og tjenester, der sikrer, at de kritiske egenskaber er til stede i systemet i det omfang Energinet har behov for disse, herunder spændingsregulering, inert, kortslutningseffekt og dødstart.

Såfremt der kun er én virksomhed, der tilbyder ydelser til opretholdelse af det fastsatte niveau for elforsyningsikkerhed, skal Energinet anvende regulerede priser til betaling for disse ydelser, jf. elforsyningsloven § 27a, stk. 2.

Formålet med metoden for reguleret pris ved manglende konkurrence er at fastlægge de generelle og specifikke krav til at anvende markedsbaserede metoder i forbindelse med sikring af elforsyningsikkerheden og det fastsatte niveau for elforsyningsikkerhed.

Metoden har til hensigt at sikre retvisende prissignaler med henblik på at skabe rammer for et ikke-diskriminerende, teknologineutralt marked, samt derved at sikre langsigtet samfundsøkonomisk optimal anskaffelse af ydelserne til at sikre elforsyningsikkerheden.

Energinet skal yde rimelig betaling for ydelser, der relaterer sig til opretholdelsen af forsyningsikkerheden, herunder:

- når godkendte driftsstop af transmissions- eller elproduktionsanlæg udskydes eller fremrykkes,
- når produktionsanlæg holdes driftsklare, således at anlæggene kan producere elektricitet med et varsel fastsat af Energinet, eller
- ved beslutninger om ændringer af planer eller aktivering af afhjælpende tiltag i medfør af Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer (herefter SOGL).

2.1 Anvendelsesområde

I det omfang der ikke er baggrund for et konkurrenceudsat indkøb af det efterspurgte produkt, defineret som, at der kun er én virksomhed der byder, og det konkluderes, at en ændret definition af produktet ikke kan skabe konkurrence på det pågældende marked, vil Energinet anvende en reguleret pris til betaling for den efterspurgte ydelse.

Anvendelse af markedsbaserede metoder, herunder reguleret pris, vil i videst muligt omfang reducere Energinets behov for tvangsbaserede indgreb i elmarkedet. Samtidig synliggøres behovet, således, at det kan tiltrække eventuelle investeringer i eksisterende el-produktions- eller forbrugsanlæg til at omfatte de nødvendige egenskaber, eller til investering i nye forbrugs- og produktionsanlæg der kan levere de efterspurgte ydelser.

2.2 Hjemmel

Energinet er en kollektiv elforsyningsvirksomhed, jf. § 5, nr. 11, i lovbekendtgørelse nr. 119 af 6. februar 2020 med senere ændringer (herefter elforsyningsloven).

Efter elforsyningslovens § 27 ligger ansvaret for forsyningssikkerheden hos energi- og forsynings- og klimaministeren, herunder hører spørgsmålet om Energinets håndtering af elforsyningsikkerheden.

Elforsyningslovens § 27 a, stk. 1 og 2, fastsætter reglerne for Energinets anskaffelse af energi og andre ydelser til varetagelse af forsyningssikkerheden.

Elforsyningslovens § 27 c, giver Energinet beføjelser til tiltag for at sikre forsyningssikkerheden, hvis Energinet vurderer, at denne er truet.

Elforsyningslovens § 27 d giver Energi-, forsynings- og klimaministeren beføjelser til at fastsætte nærmere regler om indhold og udførelse af de opgaver, som påhviler Energinet i medfør af §§ 27 a og 27 c. Disse regler findes i bekendtgørelse nr. 1402 af 13. december 2019 om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet m.v. (herefter systemansvarsbekendtgørelsen).

Reguleret pris ved manglende konkurrence

Energinets metode om regulerede priser til betaling for ydelser, jf. 27 a, stk. 2, 2. pkt. i elforsyningsloven ved manglende konkurrence er udarbejdet med hjemmel i § 22, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 1473 af 11. december 2018 om ændring af bekendtgørelse om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet m.v.

2.3 Ikrafttræden

Energinet skal ifølge §§ 73 a og 76 i elforsyningsloven og § 23, stk. 3, i systemansvarsbekendtgørelsen anmelde metoden for den regulerede pris til Forsyningstilsynet.

Metoden træder i kraft ved Forsyningstilsynets godkendelse.

3. Baggrund for metoden for reguleret pris for systemydelser

Energinet køber systemydelser – energi og andre ydelser for at sikre sig adgang til de ressourcer, som er nødvendige for at sikre stabil og sikker drift af elsystemet.

Generelle kommercielle betingelser og den praktiske håndtering af de forskellige ydelser, heriblandt informationsteknisk tilslutning til Energinets kontrolcenter, og de indbyrdes prioriteringer og afhængigheder findes i dokumentet "systemydelser til levering i Danmark – Udbudsbetingelser", som findes på Energinets hjemmeside under: <https://energinet.dk/El/Systemydelser/indkob-og-udbud/Krav-til-systemydelser>.

Med baggrund i elforsyningslovens § 27 a, stk. 2 og systemansvarsbekendtgørelsen § 22 skal Energinet udarbejde en metode for fastsættelse af en reguleret pris i tilfælde af manglende konkurrence ved udbud af systemydelser.

Af Lov om elforsyning § 27 a, stk. 2 fremgår det, at *"Ved anskaffelse af energi og andre ydelser til at opretholde det fastsatte niveau for elforsyningsikkerhed anvender Energinet markedsbaserede metoder. Er der kun én virksomhed, der tilbyder ydelser omfattet af § 27 a, 1. pkt., anvender Energinet regulerede priser til betaling for ydelser."*

Af systemansvarsbekendtgørelsen § 22 fremgår det, at *"Når der kun er én virksomhed, der tilbyder ydelser til opretholdelse af det fastsatte niveau for elforsyningsikkerhed, anvender Energinet regulerede priser til betaling for ydelser, jf. § 27 a, stk. 2, 2. pkt., i lov om elforsyning. Stk. 2. Energinet udarbejder en eller flere metoder til beregning af den regulerede pris. Udgangspunktet for metoden eller metoderne er følgende:*

- 1) *Prisen skal så vidt muligt modsvare den betaling, der ville have været opstået ved konkurrence.*
- 2) *Prisen skal så vidt muligt tage udgangspunkt i de historiske markedspriser for en sammenlignelig ydelse og tidsperiode.*
- 3) *Betalingen bør ikke være lavere end de dokumenterbare omkostninger ved at levere ydelsen, hvilket bør fastsættes efter cost plus-metoden, jf. § 24.*

Stk. 3. Energinet anmelder metoden for den regulerede pris til Forsyningstilsynet til godkendelse i overensstemmelse med § 73 a i lov om elforsyning."

Metoden for reguleret pris vil således gælde indkøb af alle systemydelser, herunder balance-ringsreserver, leveringsevnekontrakter og kritiske egenskaber i både eksisterende og nye markeder. Baggrunden herfor er Lov om elforsynings § 27 a, stk. 2, der siger, at alle ydelser, der anskaffes for at opretholde det fastsatte niveau af elforsyningsikkerhed, er dækket af metoden.

4. Forklaring af metode for reguleret pris for systemydelser

I det følgende behandles og forklares Energinets metode for reguleret pris for systemydelser.

I arbejdet med udarbejdelsen af metoden for reguleret pris for systemydelser har der været fokus på at skabe én metode for reguleret pris, der lever op til systemansvarsbekendtgørelsen. Metoden for reguleret pris for systemydelser skal være med til at sikre, at der er et klart pris-signal til markedet.

Der er i processen valgt kun at udarbejde én metode for reguleret pris, for at øge gennemsigtigheden og forudsigeligheden ved prissætningen af den pågældende ydelse. Det er Energinets vurdering, at metoden generelt vil være anvendelig på kommende nye markeder, men det vil i hvert enkelt tilfælde blive vurderet, om der konkret måtte være behov for en særskilt metode for reguleret pris.

Metoden for reguleret pris for systemydelser er udarbejdet i dialog med markedsaktørerne, som har været inviteret til at give inputs ad flere omgange. Diskussionerne mellem Energinet og markedsaktørerne har særligt omhandlet omfanget af situationer, hvor der ikke har været konkurrence i markedet, herunder definitionen af, hvornår der er konkurrence, de historiske priser i sådanne situationer, samt statsstøtteregler og herunder mulige alternativer til historisk pris.

En forklaring for Energinets metodevalg i sammenhæng med markedsaktørernes pointer følger i de kommende afsnit. Denne endelige version af metoden for reguleret pris, tilpasset Forsyningstilsynets anmodning om ændringer, afspejler kun i begrænset omfang de ønsker aktørerne har givet udtryk for i processen.

4.1 Gyldighedsområde for reguleret pris

Metoden for reguleret pris for systemydelser skal anvendes, når der ved et udbud kun er én virksomhed, der tilbyder den udbudte ydelse til opretholdelse af det fastsatte niveau for elforsyningssikkerhed. Dette defineres eksplicit i systemansvarsbekendtgørelsens § 22. Det betyder, at hvis der er mere end én byder, så afregnes der til markedspris, mens der ved én byder afregnes til reguleret pris. Afgiver én virksomhed eller balanceansvarlig aktør mere end ét bud, vil dette blive anset som værende én byder.

Metoden for reguleret pris omfatter indkøb af alle systemydelser; herunder balanceringsreserver, leveringsevnekontrakter og kritiske egenskaber i både eksisterende og nye markeder.

Hvis de indkomne bud ikke dækker det udbudte behov, køber Energinet de tilbudte mængder, hvis en opdeling er teknisk mulig. Dette betyder, at hvis Energinet har lavet et udbud, som kun delvist kan dækkes af de bud, der er kommet ind, kan Energinet være nødsaget til at aflyse hele udbuddet, hvis det af tekniske årsager ikke kan lade sig gøre at indkøbe en delmængde af det samlede behov. Dette vil kun sjældent ske, idet Energinet i sit udbud kan specificere minimumsbudstørrelser og tillige i udbuddet kan gøre opmærksom på, at systemet har behov for en bestemt kritisk mængde, for at eventuelle delmængder af det samlede udbud kan indkøbes. Der er dog tilfælde, hvor et øget beredskab kan stå i stedet for en del af et udbudt behov.

Energinet indkøber derfor de tilbudte delmængder af behovet, hvis det er teknisk muligt, og den resterende andel af behovet vil herefter blive sikret på anden vis.

I en situation, hvor Energinet ikke kan dække hele sit behov, vil de indkøbte delmængder blive afregnet til reguleret pris, hvis der kun er én byder. Hvis der er mere end én byder, vil afregningen ske til markedspris.

Systemansvarsbekendtgørelsens § 21, stk. 3 fastsætter, at Energinet kan redefinere rammerne for anskaffelse af ydelsen eller de fastsatte krav i udbuddet, hvis behovet ikke er dækket, eller der ikke er konkurrence, og efterfølgende lade udbuddet gå om. Dette skal gøres med henblik på, at flere aktører kan byde ind på den pågældende ydelse.

4.2 Reguleret pris

Den regulerede pris defineres som en historisk pris, hvis der eksisterer en historisk pris for en sammenlignelig ydelse i en sammenlignelig tidsperiode, der er opstået i et marked, hvor der har været konkurrence. Det betyder, at der kan fastsættes en historisk pris, når en given ydelse historisk har været udbudt, og hvor der har været mere end ét bud. For en ydelse, der ikke har været udbudt, og dermed konkurrenceudsat, kan der ikke fastsættes en historisk pris. Metoden for reguleret pris for systemydelser skal være med til at sikre, at der er et klart prissignal til markedet. Hvis flere ydelser markedsføres, vil det være muligt at fastsætte historiske priser for disse ydelser.

Den historiske pris vil være et transparent udtryk for den pris, der ville være opstået i et konkurrenceudsat marked. Den historiske pris ses som et udtryk for markedets prisniveau og betalingsvillighed under konkurrence. Med den historiske pris som udtryk for den regulerede pris, vurderer Energinet, at systemansvarsbekendtgørelsens § 22 stk. 2 er opfyldt om, at den regulerede pris, så vidt muligt, skal afspejle den pris, der ville være opstået ved konkurrence.

Hvis der ikke kan fastsættes en historisk pris, vil der blive afregnet til cost plus, jf. metode for cost plus prissætning for systemydelser. Cost plus er alternativet, da andre metoder vurderes at kunne være i konflikt med regler om statsstøtte. Dette er beskrevet yderligere i afsnit 7 omkring statsstøtte og i afsnit 8 vedrørende fravalgte metoder.

Energinet må ikke over-kompensere, når der anskaffes ydelser på dårligt fungerende markeder. Det vil være ulovlig statsstøtte. Forskellen mellem historisk pris og andre metoder, som f.eks. Best New Entrant eller en arbitrær fastsat pris, findes i, at den historiske pris er fremkommet på konkurrenceudsatte markeder og derfor kan betragtes som indikation for, hvad prisen ville have været, hvis der havde været konkurrence i markedet.

Hvis den historiske pris er lavere end de dokumenterbare omkostninger ved at levere ydelsen, vil afregning ligeledes ske til cost plus, jf. metode for cost plus prissætning for systemydelser.

4.3 Historisk pris

Den historiske pris skal gælde for en sammenlignelig ydelse og være opstået i en sammenlignelig tidsperiode.

Der fastsættes en historisk pris per produktenhed, per tidsenhed og per geografisk område hvis referencemarkedet er opdelt. Priser fastlægges for ét kalenderår ad gangen, for hver ydelse, der har været indkøbt i et konkurrenceudsat marked.

Den historiske pris opdateres hvert år i december med effekt fra det kommende kalenderår, og den historiske pris vil være offentligt tilgængelig på Energinets hjemmeside. Hvis der ikke kan

fastsættes en historisk pris, og der dermed bliver afregnet til cost plus som reguleret pris, vil prisen ikke blive offentliggjort på Energinets hjemmeside.

Listen af historiske priser udvides, hvis der etableres yderligere konkurrenceudsatte markeder. Energinets egne anlæg *kan* indgå i fastsættelse af en historisk pris, såfremt disse har været budt ind i markedet under konkurrence. Netvirksomheders anlæg *kan* indgå i fastsættelsen af en historisk pris, såfremt disse har været budt ind i markedet under konkurrence. Det er en forudsætning, at anlæg under ejerskab af netvirksomheder og Energinets egne anlæg deltager på lige fod med de øvrige markedsaktører, og at de er i stand til at levere de udbudte ydelser i overensstemmelse med Udbudsbetingelser for systemydelser til levering i Danmark.

Den historiske pris vil beregnes på grundlag af alle accepterede bud i markedet for den pågældende ydelse i den i markedet gældende tidsopløsning i de forudgående 12 måneder. Hvis markedet er pay-as-bid afregnet, vil den historiske pris være et vægtet gennemsnit af alle accepterede bud i markedet for den gældende ydelse i den markedet gældende tidsopløsning i det forudgående år. Hvis markedet er pay-as-clear afregnet, vil den historiske pris være et vægtet gennemsnit af de, i markedet fastsatte, marginalpriser for den gældende ydelse i den markedet gældende tidsopløsning i det forudgående år. Hvis der i et specifikt konkurrenceudsat marked ikke er tilstrækkelig (mindst tre) historiske prisdannelser de forudgående 12 måneder, vil der blive brugt priser så langt tilbage, at der er netop tre priser til beregning af den historiske pris, dog max fire år. Eksisterer der ikke tre historiske priser i perioden, vil der i stedet anvendes det antal historiske priser, der er tilgængelige på det pågældende marked over en fire-årig periode.

Når datagrundlaget tillader det, så vil der blive beregnet sæsonspecifikke historiske priser efter følgende inddeling:

- o Vinter: december, januar, februar
- o Forår: marts, april, maj
- o Sommer: juni, juli, august
- o Efterår: september, oktober, november

Det vil i dag være gældende for ydelserne FFR, FCR, aFRR og mFRR.

Ydelser der indkøbes efter behov, kan, hvis der er tilstrækkelige data, få beregnet en halvårlig pris med følgende inddeling:

- o Vinterhalvår: oktober, november, december, januar, februar marts
- o Sommerhalvår: april, maj, juni, juli, august, september

Subsidiært beregnes priser for 12 måneders-perioder. Kriteriet er mindst 3 valide priser som grundlag for den historiske pris.

Datagrundlaget til at beregne den historiske pris er offentligt tilgængelige priser – altså de priser der er fremkommet under konkurrence. Perioder, hvor der ikke har været konkurrence, vil ikke blive medtaget i fastsættelsen af den historiske pris. Af systemansvarsbekendtgørelsens § 22 stk. 2 kommer, at prisen så vidt muligt skal afspejle den pris, der ville være opstået under konkurrence. Det er Energinets tolkning, at dette udelukker, at perioder, hvor der kun har været én byder, kan medtages. Fastsættelse af historiske priser vil ske transparent, og der vil således være fuldstændig transparens omkring perioder, som ikke er medtaget i fastsættelsen af den historiske pris.

Hvis der for en ydelse, der har været konkurrenceudsat, eksisterer færre end 12 måneders prisreferencer, anvendes priserne i den tilgængelige periode til fastsættelse af den historiske pris. Det betyder, at hvis der kun er prisreferencer for eksempelvis et halvt år, er det gennemsnittet af priserne i den periode, der danner beregningsgrundlaget for den historiske pris. Her ved sikres der et prissignal også for nye markeder eller umodne markeder. Denne beregning vil ske transparent i fastsættelsen af de historiske priser, således, at det vil være klart, hvilke data, der er anvendt i fastsættelsen af den historiske pris.

Den historiske pris er uafhængig af afregningsmetoden i det enkelte marked for den pågældende ydelse, der ligger til grund for den historiske pris. Det vil være priserne på de accepterede bud i den i markedet gældende tidsopløsning, der vil danne grundlag for periodens input til den historiske pris, uanset om afregningsmetoden i markedet er pay-as-bid eller marginal pris. Det vil sige, at for ydelser, der afregnes til pay-as-bid, indgår alle priser på accepterede bud i en vægtet beregning.

I afsnit 5 beskrives historisk pris med potentiel gyldighed for 2021, på grundlag af priserne i hele 2020. Eftersom denne anmeldelse er genskrevet i 2021, anvendes de 12 måneder der udgør året 2020, og ikke december til november som vil være datagrundlaget når metoden er trådt i kraft.

4.4 Metodeovervejelser for fastlæggelse af historisk pris

Metoden for fastlæggelse af historisk pris har været diskuteret ad flere omgange med aktørerne.

For aktørerne har fokus især været på at sikre, at reguleret pris for systemydelser giver et incitament til at ny- eller reinvestere, så det kan fastholde eller tiltrække markedsaktører. Herudover har det været vigtigt, at der er transparens i selve beregningen.

Ydermere har konkurrencedefinitionen været særligt diskuteret. Det har været vendt, om der skulle anvendes en skarpere definition på konkurrence, end den i systemansvarsbekendtgørelsen anvendte definition. Der har fra aktørernes side været lagt op til, at definitionen skulle formuleres således, at der ikke opstår situationer med residualmonopol, hvilket kan være tilfældet med den nuværende definition. I sådanne tilfælde skulle anvendes reguleret pris i stedet for markedsprisen.

Energinet har i forbindelse med ovenstående konkurrencespørgsmål valgt at benytte definitionen givet i systemansvarsbekendtgørelsens § 22. Energinet har især haft fokus på, hvilket mulighedsrum systemansvarsbekendtgørelsen giver samt, hvordan der bedst muligt kan fastlægges en pris, der både afspejler knaphed i markedet samt giver en pris, der så vidt muligt modsvarer den betaling, der ville være opstået under konkurrence. Herudover har fokus for Energinet også været på at sikre, at der korrigeres for ekstremer.

Både Energistyrelsen og Forsyningstilsynet har aktivt bidraget med fortolkning af bekendtgørelsen. Denne endelige version er udtryk for en afvejning af på den ene side anlægsejernes position og på den anden side varetagelsen af samfundsøkonomiske hensyn i overensstemmelse med de principper, som har været drøftet med Forsyningstilsynet. Det er på denne baggrund, at der anvendes en gennemsnitsbetragtning, når de historiske priser beregnes.

Af andre metoder end den anmeldte metode for historisk pris har følgende fire metoder været i spil:

Historisk pris – metode 1

Der anvendes en historisk pris, baseret på de **sidste tre års gennemsnitspriser** for den pågældende ydelse i det pågældende geografiske område.

Historisk pris – metode 2

Der anvendes en historisk pris, baseret på **et gennemsnit af hvert års prisspids de sidste tre år** for den pågældende ydelse i det pågældende geografiske område. Den prisspid der skulle anvendes skulle være den absolutte prisspid, det vil sige prisen for den ene tidsenhed, hvor prisen er højest, i den i markedet gældende tidsopløsning.

Historisk pris – metode 3

Der anvendes en historisk pris, baseret på **et gennemsnit af den gældende måneds prisspids de sidste tre år** for den pågældende ydelse i det pågældende geografiske område. Alle priser i de døgn, hvor prisspidserne optræder, indgår i beregning af gennemsnitspris.

Historisk pris – metode 4

Der anvendes en historisk pris, baseret på **den højeste pris, der er optrådt de sidste fire uger** for den pågældende ydelse i det pågældende geografiske område. Alle priser i det døgn, hvor prisspidserne optræder, indgår i beregning af gennemsnitspris.

Ovenstående evaluerede metoder er frafaldet til fordel for den valgte, hvor et gennemsnit af alle priser over de 12 måneder umiddelbart forud for beregningen, udgør den historiske pris for det pågældende marked. Denne pris er gældende som historisk pris ét år frem.

De vigtigste argumenter for metodernes frafald har været:

Metode 1 - tre års gennemsnit af alle priser

Med den fortsat meget ambitiøse grønne omstilling forventes det, at systemydelsesprodukter vil blive mere efterspurgt. Derfor er der god grund til at forvente i det mindste en moderat stigning i priserne, og muligvis mere end det. Hvis den historiske pris går for langt tilbage, vil det gøre den mindre retvisende. Når den kun går ét år tilbage bliver en eventuel trend bedre opsamlet.

Metode 2 – tre absolutte prisspidser over 3x12 måneder

Denne metode vil give høje priser, og de deltagende aktører, som næsten udelukkende har repræsenteret produktionssiden, har foretrukket den. Efter afprøvning hos Forsyningstilsynet og efterfølgende omfattende dialog, kan der påpeges flere problemer med metoden. Den første er, at den ikke åbenlyst opfylder systemansvarsbekendtgørelsens § 22, stk. 2, pkt. 1. Når prisspidserne så udtalt bliver bestemmende, er det tvivlsomt om metoden, så vidt muligt, reflekterer priser, der ville have opstået under konkurrence. Heraf følger tillige, at metoden vil kunne karakteriseres som statsstøtte.

Metode 3 – gældende måneds prisspids de sidste tre år

Denne metode vil, som foregående, ikke reflekterer den pris, der ville være opstået under konkurrence.

Metode 4 – døgn gennemsnit det døgn hvor seneste fire ugers prisspids optræder

Reguleret pris er gældende for alle systemydelsesmarkeder, men vil oftest, og måske udelukkende, blive aktuel på meget små eller uregelmæssige markeder. Derfor kan 4 uger tilbage ofte være en meget spinkel og utilstrækkelig reference.

5. Historiske priser til fastlæggelse af reguleret pris

Der kan fastsættes en historisk pris, hvis der findes en sammenlignelig ydelse, hvor der er opstået en markedspris i et konkurrenceudsat marked, i en sammenlignelig tidsperiode. Det betyder, at hvis en ydelse ikke har været udbudt i et marked, hvor der var konkurrence, så kan der ikke fastsættes en historisk pris.

Listen af historiske priser vil blive udvidet, hvis der kan fastsættes en historisk pris for en ny ydelse, eller hvis der laves en geografisk opdeling på et marked. Omvendt kan listen også afkortes, hvis produktet udgår.

Der kan på nuværende tidspunkt fastsættes historiske priser for følgende ydelser:

- mFRR opreguleringskapacitet
- aFRR kapacitet
- FCR opregulering
- FCR nedregulering
- FCR-N
- FCR-D
- Dødstartsreserve

Herudover vil der muligvis på sigt kunne fastsættes en historisk pris for udbud, der er lavet som følge af effektilstrækkelighed og nettilstrækkelighed, hvis der opstår et tilstrækkeligt datagrundlag. De to ydelser kan behandles under ét, og have én fælles historisk pris, da det er meget sammenlignelige ydelser. Forskellen ligger mere i nettets tilstand, end i hvad der leveres til at dække behovet.

5.1 Historiske priser fra 2019 gældende for 2020

Tabellerne i det følgende afsnit angiver de historiske priser fra 2020, der vil have potentielt gyldighed for 2021. Datagrundlag for fastsættelse af de historiske priser kan hentes i Energi Data Service. Energinet ønsker, at hele datagrundlaget skal være tilgængeligt, så markedsaktørerne har mulighed for at foretage samme beregning som Energinet.

Der er ikke datamateriale til at danne en historisk pris for effektilstrækkelighed og nettilstrækkelighed, fordi der ikke er offentligt tilgængelige priser, der er opstået under konkurrence. Heller ikke når datamaterialet for de to ydelser slås sammen.

Den følgende tabel viser de historiske priser, der vil have potentielt gyldighed for 2021. Priserne skal give et billede af niveauet for de forskellige historiske priser.

Ydelse [enhed]	Historiske priser fra 2020			
	Vinter	Forår	Sommer	Efterår
mFRR opreguleringskapacitet i DK1 [DKK/MW/time]	24,33	2,12	7,19	3,75
mFRR opreguleringskapacitet i DK2 [DKK/MW/time]	473,11	56,53	293,92	1192,11
aFRR kapacitet [DKK/MW/time]	306,67	404,33	404,00	299,33
FCR op [DKK/MW/time]	179,67	297,67	463,67	286,33
FCR ned [DKK/MW/time]	83,67	147,33	55,67	46,67
FCR-N [DKK/MW/time]	141,17	81,87	136,02	148,64
FCR-D [DKK/MW/time]	117,69	75,86	147,09	94,53
	Hele året	Kommentarer		
Dødstartsreserve DK1 [DKK/år]	18.000.000	Kilde: Længerevarende reserveaftaler		
Dødstartsreserve DK2 [DKK/år]	-	Der findes ikke en historisk pris de seneste 4 år, der kan anvendes som reguleret pris. Der er indgået en aftale for 2021-2024, hvor prisen er opstået under konkurrence.		

Tabel 1: Historiske priser fra fortrinsvis 2020 gældende for 2021

6. Omfanget af den nye metode

Med systemansvarsbekendtgørelsen, der trådte i kraft 1. januar 2019, har Energinet fået mulighed for at gennemføre et udbud, selvom der kun er én byder på en given ydelse. Tidligere blev udbud med kun én byder automatisk konverteret til en beordring. Dette vil betyde, at en andel af ydelser, der tidligere har været anskaffet som en beordring, som følge af kun én byder, i fremtiden i stedet vil blive afregnet til reguleret pris.

Energinet anslår, at ca. 80 procent af tidligere beordringer kunne være blevet gennemført som udbud og efterfølgende afregnet til reguleret pris, såfremt ovenstående metode var metodegodkendt. Over de seneste cirka fire år har Energinet dog nedbragt anvendelsen af beordringer betydeligt, og forventningen til de samlede omkostninger til ad hoc spændingsregulering (i.e. hvad tidligere benævnedes 'systembærende egenskaber') for budgetåret 2021 er lidt over 2 millioner kroner. Heraf vil ikke alt blive afregnet til reguleret pris, men formentlig størstedelen.

For de øvrige etablerede systemydelsesmarkeder forventes det meget sjældent, at der vil blive afregnet til reguleret pris. For disse markeder er der ingen perioder i hverken 201 eller 2020, hvor der kun har været én byder, og hvor der dermed ville have været afregnet til reguleret pris, såfremt denne var metodegodkendt. Energinet kan ikke forudsige sammensætningen af markedsaktører, men der kommer løbende nye roller og teknologier i spil til levering af systemydelser og Energinet forventer ikke et markant faldende udbud, hvis behovet er transparent og blivende.

Det er Energinets forventning, at en reguleret pris i eventuelle nye markeder primært vil blive brugt i en opstartsperiode, der naturligvis kan have varierende længde, indtil flere markedsaktører kommer til og byder ind i markedet.

Det eneste nye marked Energinet forventer at udvikle i nærmeste fremtid er "kontinueret spændingsregulering i normaldrift". "Kontinueret spændingsregulering i normaldrift" er en ydelse, der udelukkende kan leveres lokalt. Der forventes derfor, at der kun i meget sjældne tilfælde vil opstå situationer, hvor der er konkurrence på dette marked.

Det er i øvrigt Energinets forventning, at markedet for "kontinueret spændingsregulering i normaldrift" vil omsætte for 2-3 millioner kroner om året.

Det følger af ovenstående, at de direkte samfundsøkonomiske konsekvenser er begrænsede; sandsynligvis tæt på nul. Det skyldes, at på de etablerede markeder, må det bedste gæt være, at prisen på leverancen bliver det samme som før metoden for reguleret pris. Dette skyldes først og fremmest, at der anvendes gennemsnitspriser.

Hertil kommer en mere svært kvantificerbar samfundsøkonomisk effekt i de tilfælde, hvor vi ved hjælp af reguleret pris sætter et prissignal på ydelser, der tidligere ikke har været prissat. Det vil sige, at de enten har været positive eksternaliteter, eller varen slet ikke har været omsat. Helt skønsmæssigt formoder vi, at den samfundsøkonomiske gevinst er 10 % af omsætningen, hvoraf følger løseligt, at den kan beløbe sig til 300.000 kroner om året. Det vurderes derfor sammenlagt, at omfanget af Energinets årlige indkøb af systemydelser, hvor reguleret pris finder anvendelse, vil være mellem 0 millioner kroner og 6 millioner kroner.

7. Statsstøtte

I det følgende afsnit beskrives Energinets tolkning og vurdering af statsstøtteregler i relation til indkøbet af systemydelser.

7.1 Hvornår er der tale om statsstøtte

Statsstøtte defineres i Traktatens artikel 107, (samt i konkurrencelovens § 11 a):

*"Efter traktatens artikel 107, stk. 1, er **statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produkter, uforenelig med det indre marked**".*

Bestemmelsen indeholder 6 (7) kumulative kriterier, som alle skal være opfyldt for, at der er tale om ulovlig statsstøtte:

1. Støtten ydes ved hjælp af statsmidler
2. Støtten kan tilregnes staten
3. Støtten tildeler modtageren en økonomisk fordel
4. Støtten er selektiv, idet den tilfalder en begrænset gruppe eller sektor

5. Støtten ydes til en modtager, der udøver økonomisk virksomhed
6. Støtten forvrider eller truer med at forvride konkurrencen på markedet
7. Støtten påvirker samhandlen på det indre marked

7.2 Juridisk vurdering

Energinet har hidtil vurderet, at de syv kumulative kriterier er opfyldt i relation til Energinets indkøb af systemydelse. I forbindelse med ændring af det regulatoriske grundlag af rammerne for indkøb af systemydelse, og de heraf følgende nye metoder for indkøb, har der været stillet spørgsmål ved, om der fortsat er statsstøtteretlige udfordringer i forbindelse med Energinets indkøb. Der er særligt stillet spørgsmål ved, om kravet om tilregning (kriterie nr. 2 ovenfor) er opfyldt.

På denne baggrund, har Energinet indhentet en statsstøtteretlig vurdering af tilregningsspørgsmålet hos en ekstern advokat i relation til Energinets køb af systemydelse. Konklusionen fra denne vurdering er:

"Konklusion

Der er efter vores vurdering en betydelig risiko for, at Energinets beslutninger om indkøbspriser for SBE vil blive anset for at kunne tilregnes staten og derfor vil kunne være omfattede af EU's statsstøtteregler i tilfælde af en klage eller en myndighedsundersøgelse. Dette skyldes navnlig reguleringen af disse indkøb, statens indflydelse og tilsynsbeføjelser i forhold til Energinet og indkøbenes almenyttige, ikke-kommercielle formål.

Det vil ikke fjerne denne risiko, hvis Kommissionen og/eller Energistyrelsen måtte have vurderet, at sådanne beslutninger ikke kan tilregnes staten, og at EU's statsstøtteregler derfor ikke finder anvendelse. Hverken Kommissionen eller Energistyrelsen har kompetence til at fortolke EU's statsstøtteregler med bindende virkning for EU-Domstolen ("Domstolen"). En sådan vurdering vil derfor ikke kunne fritage Energinet for sit ansvar for at overholde disse regler, og Energinet vil stadig kunne blive dømt for at have overtrådt disse regler.

Energinet vil ifølge sin økonomiske regulering være underlagt krav om omkostningseffektiv drift og vil antageligvis også være underlagt en almindelig retsgrundsætning om økonomisk forsvarlighed uafhængigt af den statsstøtteretlige vurdering."

Det følger således af konklusionen, at:

- Der er en betydelig risiko for, at indkøb af systemydelse kan tilregnes den danske stat.
- Der vil derfor med stor sandsynlighed være tale om statsstøtte, når Energinet indkøber systemydelse.
- Uanset hvad nationale eller europæiske myndigheder måtte mene om problemstillingerne, så har Energinet eneansvaret for at sikre lovligheden af de indkøb, som foretages.

For at sikre korrekt og lovlig adfærd ved indkøb af systemydelse er det derfor Energinets vurdering, at indkøbene skal foretages i overensstemmelse med de statsstøtteretlige principper for at undgå, at der ydes ulovlig statsstøtte.

Energinet arbejder derfor med det udgangspunkt, at cost plus afregning medfører, at der ikke sker en overkompensation, og derved, at der ikke er tale om ulovlig statsstøtte og, at Energinet derved samtidig agerer i overensstemmelse med retsgrundsætningen om at udvise økonomisk ansvarlighed.

8. Fravalgte metoder for reguleret pris for systemydelser

Systemansvarsbekendtgørelsens § 22 stk. 2, giver Energinet mulighed for at udarbejde én eller flere metoder til beregning af den regulerede pris. Energinet har i processen, mod at udarbejde en eller flere metoder for reguleret pris for systemydelser, overvejet flere modeller for, hvordan disse/denne kan udarbejdes.

Der er i løbet af processen taget højde for, at der er relativt stor forskel på de markeder, der bliver omfattet af metoden. Der er derfor blevet overvejet, om det var muligt at lave forskellige regulerede priser, alt afhængig af, hvilket marked der var tale om. Det er dog vurderet, at uanset hvilket af Energinets eksisterende markeder, der skulle dannes en reguleret pris for, var der to muligheder; enten en historiske pris eller en cost plus. Energinet har derfor vurderet, at alle eksisterende markeder vil være dækket af ovenstående metode. Dette gøres bl.a. for at skabe størst mulig transparens samt forudsigelighed for markedsaktørerne.

Det vil, hvis der opstår behov for nye systemydelsesmarkeder, blive vurderet, om metoden for reguleret pris ligeledes er dækkende for det nye marked, eller om der er behov for en særskilt metode for reguleret pris.

Nedenfor er der opstillet nogle af de metoder, som Energinet havde med i overvejelserne ved udarbejdelse af metoden for reguleret pris, samt hvorfor Energinet ikke ser muligheden for deres anvendelse.

8.1 Best New Entrant

Anvendelse af Best New Entrant (BNE) er en metode til fastsættelse af reguleret pris. Metoden var inkluderet i høringsudgaven af systemansvarsbekendtgørelsen, men denne metode er ikke medtaget i den endelige udgave af systemansvarsbekendtgørelsen.

Metoden er ikke medtaget som forslag til fastsættelse af reguleret pris, da Energinet har vurderet, at denne metode er i strid med statsstøtteregler. Energinet må ikke overkompensere, når der anskaffes ydelser på dårligt fungerende markeder. Det vil være ulovlig statsstøtte. Energinet vurderer, at BNE som metode kan være ulovlig statsstøtte, fordi fastsættelsen af faste og variable omkostninger for både etablering og drift af et anlæg vil være et estimat fra Energinet. Estimatet for en reguleret pris ved BNE metoden, ville skulle anvendes for alle teknologier, og i tilfælde af det medfører overkompensation, kan der være tale om ulovlig statsstøtte.

BNE metoden vurderes ligeledes til at være administrativ tung og for teoretisk til at kunne gennemføres i praksis, fordi der vil være store økonomiske forskelle på, hvor BNE geografisk etableres. Det må derudover også forventes, at BNE vil ændre sig over tid med nye teknologier og leveringsmuligheder og det øger kompleksiteten og forringer gennemsigtigheden.

8.2 Energinet Eltransmissions egne anlæg

Anvendelse af Energinet Eltransmissions egne anlæg som metode til fastlæggelse af reguleret pris er blevet foreslået, men ikke medtaget.

Metoden er ikke medtaget som forslag til fastsættelse af reguleret pris, da markedsaktørerne udviste stor modstand mod metoden, fordi Energinet har nogle andre muligheder for blandt andet forrentning og afskrivning i skikkelse af offentlig institution.

Derudover vil Energinet Eltransmissions egne anlæg udelukkende kunne benyttes som ”bechmark” ved ydelser, der tilhører kategorien Systembærende egenskaber (herunder inert, kortslutningseffekt og spændingsregulering), og vil ikke kunne anvendes ved ydelser, hvor der skal leveres effekt.

8.3 Energistyrelsen teknologikatalog

I processen har det været overvejet, om det var muligt at anvende Energistyrelsens teknologikatalog til at skabe en markedspris i tilfælde af manglende konkurrence. Det er dog blevet vurderet, at denne metode ikke er transparent, da priserne i teknologikataloget ændrer sig løbende, og det vil derfor ikke være muligt at forudse, hvilken pris der vil blive afregnet til.

Derudover er teknologikataloget oprettet af helt andre årsager, og hvis det begynder at blive anvendt til faktisk prissætning på markedet, kan det påvirke opdateringen af kataloget i en uheldig retning.